

ЗВІТ ПРО САМОСЕРТИФІКАЦІЮ
щодо відповідності
Національної рамки кваліфікацій
критеріям та процедурам
Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої
освіти

Підготовлений робочою групою
згідно із Наказом МОН № 1554 від
24.12.2020

КИЇВ - 2021

ВСТУП

Загальноєвропейський процес реформування національних освітянських систем з метою створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), що відомий сьогодні як Болонський процес, нещодавно відзначив 20-ліття свого розвитку. Він був формально започаткований міністрами освіти 29 європейських країн у червні 1999 р. у Болоньї під час святкування 900-річчя найстарішого університету Європи. В ухваленій міністрами Болонській Декларації сформульовано основну мету процесу – підвищити якість та конкурентоспроможність європейської освіти на підставі збереження національних освітянських надбань та їх взаємозбагачення шляхом подальшої інтенсифікації студентської та викладацької мобільності, розвитку загальноєвропейської системи забезпечення якості та поглиблення міжнародної кооперації.

Болонською Декларацією та рішеннями наступних Конференцій міністрів були визначені основні принципи та інструменти гармонізації ЄПВО, серед яких особливе місце займають Рамка кваліфікацій ЄПВО (РК-ЄПВО) та гармонізовані із нею національні рамки кваліфікацій. Саме вони забезпечують зрозумілість та порівнюваність освітніх кваліфікацій, сприяють підвищенню їх якості, є інструментом визнання кваліфікацій, здобутих в інших країнах.

Завдання створення загальноєвропейської рамки кваліфікацій вищої освіти було поставлене в 2003 р. на Берлінській Конференції міністрів, а вже в 2005 р. РК-ЄПВО була затверджена на Конференції в Бергені. Тоді ж Бергенським Комюніке країни-члени Болонського процесу були зобов'язані створити сумісні із загальноєвропейською національні рамки.

Україна приєдналася до Болонського процесу в 2005 р. Це спонукало до прискорення реформ у вищій освіті та запровадження основних інструментів Болонського процесу - Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), Додатку до диплому (DS), а також подальшого розвитку міжнародної співпраці, студентської та викладацької академічної мобільності.

Завдання розроблення Національної рамки кваліфікацій (НРК) було поставлене Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1727-р «Деякі питання розроблення Національної рамки кваліфікацій». У ньому Міністерству освіти і науки України (МОН) та Міністерству праці та соціальної політики України із залученням інших центральних органів виконавчої влади, що беруть участь у реалізації державної політики у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудова відносин, було доручено створити міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження НРК, склад якої та Положення про її діяльність невдовзі були затверджені Постановою КМУ від 29 грудня 2010 р. № 1225 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій». В цей же період часу Наказом МОН від 3 листопада 2010 р. № 1054 «Про створення робочих груп із

розроблення Національної рамки кваліфікацій» були утворені робочі групи з розроблення НРК за рівнями вищої освіти, за рівнями професійно-технічної освіти та за рівнями загальної середньої та дошкільної освіти. Зазначеним наказом була передбачена можливість залучення до участі у роботі робочих груп працівників інших центральних органів виконавчої влади, установ та організацій.

У процесі розроблення проекту НРК робочими групами були запропоновані кількість рівнів, структура та зміст дескрипторів. З метою максимального залучення зацікавлених сторін були забезпечені широкі консультації та громадське обговорення проекту НРК і пропозицій до нього, яке відбувалося на засіданнях робочих груп, національних та міжнародних семінарах і конференціях. До участі у обговореннях і консультаціях залучалися представники як сфери освіти, так і сфери праці, національні та міжнародні експерти. НРК в Україні була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». Перша редакція НРК включала 10 рівнів (від 0 до 9) та 5 дескрипторів (знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність, а також інтегральна компетентність). Загалом новостворена НРК в цілому узгоджувалася із РК-ЄПВО як за рівнями (6-8 рівні НРК відповідали 1-3 циклам РК-ЄПВО), так і за дескрипторами (дескриптори НРК в цілому відповідали Дублінським дескрипторам).

Імплементацію НРК в Україні було розпочато спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та Міністерства соціальної політики України від 20 квітня 2012 р. № 488/225 «Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій». Наказ передбачав реалізацію у 2012–2015 роках заходів з організаційного, методичного, нормативно-правового, інформаційного та кадрового забезпечення впровадження НРК; організацію співпраці з соціальними партнерами; залучення міжнародної технічної і фінансової допомоги; забезпечення міжнародного визнання НРК і реалізацію ряду пілотних проектів.

У 2014 році Верховна Рада України прийняла новий Закон України «Про вищу освіту», у якому затверджено компетентнісний підхід у вищій освіті (СВО – competence-based education) та використання результатів навчання (learning outcomes) в стандартах вищої освіти, а також при побудові та реалізації освітніх програм. Закон також запровадив новий рівень вищої освіти - початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти – та встановив відповідність рівнів вищої освіти та рівнів НРК: початковий рівень – 5 рівень НРК, перший (бакалаврський) рівень - 6 рівень НРК,; другий (магістерський) рівень - 7 рівень НРК,; третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень – 8 рівень НРК. Кваліфікаціями вищої освіти відповідно стали: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії/доктор мистецтв. Існуючий в Україні науковий рівень доктора наук був віднесений до 9 рівня НРК.

Для реалізації положень нового Закону та подальшої імплементації НРК Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 1077-р було затверджено «План заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016—2020 роки». У рамках виконання Плану заходів було оновлено склад міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження НРК, поставлене завдання розроблення освітніх стандартів і програм на основі компетентнісного підходу із використанням результатів навчання результатах навчання, а також приведення у відповідність системи забезпечення якості вищої освіти з Європейськими рекомендаціями і стандартами із забезпечення якості вищої освіти (ESG). МОН зобов'язане здійснювати періодичний перегляд Національної рамки кваліфікацій відповідно до потреб розвитку економіки, суспільства, вимог загальноєвропейських рамок кваліфікацій, а також створити ефективну систему інформування заінтересованих сторін про Національну рамку кваліфікацій та Національну систему кваліфікацій.

У 2017 році Верховна Рада України прийняла новий Закон України «Про освіту», який вніс певні зміни в НРК: було введено додатковий рівень для фахової передвищої освіти. Таким чином, рівнями вищої освіти (включаючи доктора наук) стали 6-10 рівні. Ці зміни були відображені в Постанові Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 509 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341», яка також вилучила інтегральну компетентність із числа дескрипторів.

В грудні 2019 року Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» № 392-IX від 18.12.2019 було визначено, що кількість кваліфікаційних рівнів НРК повинна відповідати кількості рівнів Європейської рамки кваліфікацій (ЄРК), тобто – 8. На виконання вимоги цього Закону 25 червня 2020 року біла прийнята відповідна Постанова КМУ № 519 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341».

Таким чином, на сьогодні НРК містить 8 рівнів – від першого до восьмого. Дескрипторами **її рівнів визначені** знання, уміння/навики, комунікація, відповідальність і автономія. Кваліфікації вищої освіти розміщені наступним чином: молодший бакалавр – 5 рівень, бакалавр – 6 рівень, магістр – 7 рівень, доктор філософії, доктор мистецтв та доктор наук – 8 рівень. Постанова №519 також визначає тлумачення основних термінів НРК, а також відносить кваліфікації професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти до відповідних рівнів НРК (Додаток 1).

Згаданий вище План заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016—2020 роки також поставив завдання підготовки необхідних матеріалів для визнання НРК. У зв'язку з цим Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2020 № 1554 було утворено робочу групу з метою розроблення заходів щодо забезпечення відповідності Національної

рамки кваліфікацій критеріям Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя та критеріям Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, підготовки і оприлюднення звіту про самосертифікацію. Робоча група включає представників Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Державної служби якості освіти України, Національного агентства кваліфікацій, ДП «Інформаційно-іміджевий центр», Науково-дослідного інституту **соціальної політики** Міністерства соціальної політики України і Національної академії наук України, національного компонента EU4Skills, GIZ GmbH та провідних університетів України. Склад робочої групи:

1. ВІТРЕНКО Андрій Олександрович – перший заступник Міністра освіти і науки України (голова робочої групи)
2. БАЛАНЮК Юрій Вікторович - Голова Національного агентства кваліфікацій (заступник голови робочої групи)
3. МЕЛЬНИК Сергій Вікторович – член Національного агентства кваліфікацій
4. РАШКЕВИЧ Юрій Михайлович - член Національного агентства кваліфікацій
5. ГОЖИК Андрій Петрович – проректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка
6. СОЛОДКА Наталія Миколаївна - керівник відділу супроводження рамок кваліфікацій управління кваліфікацій секретаріату Національного агентства кваліфікацій
7. ЗАХАРЧЕНКО Вадим Миколайович – проректор Національного університету «Одеська морська академія»
8. БАЛУБА Ігор Анатолійович - керівник експертної групи директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки України
9. ПОНОМАРЬОВА Галина Олександрівна - державний експерт директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України
10. ВАСИЛЕНКО Наталія Григорівна - державний експерт експертної групи з питань професійного розвитку Директорату розвитку ринку праці та умов оплати праці Міністерства економіки України
11. ІЛЬЧУК Леонід Іванович - виконуючий обов'язки директора Науково-дослідного інституту **соціальної політики** Міністерства соціальної політики України і Національної академії наук України
12. САВЧЕНКО Наталія Володимирівна - державний експерт експертної групи з питань професійного розвитку Директорату розвитку ринку праці та умов оплати праці Міністерства економіки України

- 13.ГОРОВОЙ Роман - Керівник національного компонента EU4Skills, GIZ GmbH
- 14.ЛЕЛЕТ Галина Михайлівна - головний спеціаліст відділу контролю за наданням освіти дорослим департаменту контролю у сфері вищої, фахової передвищої освіти і освіти дорослих Державної служби якості освіти України
- 15.КРАСНОЩОК Валентина Василівна - радник з питань визнання іноземних кваліфікацій ДП «Інформаційно-іміджевий центр» Міністерства освіти і науки України
- 16.МОРКЛЯНИК Богдан Васильович - заступник Голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
- 17.МРУГА Марина Рашидівна - державний експерт директорату фахової передвищої, вищої освіти Міністерства освіти і науки України.

Із робочою групою в процесі підготовки звіту тісно співпрацювали міжнародні експерти:

1. Професор Бастіан Бауман – Керуючий директор, Європейська агенція забезпечення якості освіти, Керуючий партнер, компанії "Shbeemann Consulting".
2. Д-р Ілзе Булигіна – Старший експерт Департаменту професійної освіти та освіти дорослих Міністерства освіти і науки Латвії.
3. Лінардс Дейдуліс – Старший експерт, Державна агенція з розвитку освіти, Латвія.

Розділ 1. ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ

1.1. Реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу

На час здобуття незалежності в 1991 р. Україна отримала у спадок систему вищої освіти, яка характеризувалася такими ознаками:

1. Відносна елітарність – лише порядку 20% випускників середньої школи продовжували навчання в закладах вищої освіти (ЗВО).
2. Цілісність (відсутність поділу на цикли) освітніх програм – повна вища освіта здобувалося протягом від 4 (педагогічні інститути) до 6 (медичні інститути) років навчання.
3. Практична відсутність академічної автономії ЗВО – обов'язкові для дотримання стандарти охоплювали до 90% обсягу програми і передбачали чіткий уніфікований перелік навчальних дисциплін включно із їх змістом.
4. Централізованість управління та відсутність системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти. Акредитаційні процедури здійснювалися всередині системи під керівництвом міністерства без залучення зовнішніх зацікавлених сторін чи іноземних експертів.
5. Повна відсутність академічної мобільності студентів.
6. Відсутність ЗВО інших, окрім державної, форм власності.

Закон України про освіту (1991 р.) фактично закріпив цей статус-кво, запровадивши одну істотну новизну – можливість створювати приватні ЗВО і однакові вимоги щодо ліцензування, акредитації окремих спеціальностей та інституційної акредитації ЗВО в цілому.

Початком реальних реформ у вищій освіті можна вважати затвердження 03.11.1993 р. Постанови Кабінету Міністрів України № 896 Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття). Серед найважливіших інновацій було запровадження циклової системи освіти: спочатку 3-циклової (бакалавр; спеціаліст; магістр), а невдовзі – 2-циклової (бакалавр; спеціаліст/магістр). Надзвичайно важливим для розвитку потенціалу ЗВО стало залучення вищої освіти України до загальноєвропейської програми ТЕМПУС, що мало поміж іншим вирішальний вплив на розвиток міжнародної академічної мобільності як студентів, так і викладачів.

Подальший поштовх реформуванню надали масовізація вищої освіти (якщо в 1991 р. на перший курс ЗВО було зараховано 173,7 тис. осіб, то в 2006 р. вже 507,7 тис.; відповідно зростала і кількість ЗВО: з 156 в 1991 р. до 350), процеси гармонізації освітянських систем в Європі та підготовка системи вищої освіти України до вступу в Болонського процесу. Ці та інші процеси знайшли своє відображення у Національній доктрині розвитку освіти України,

затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002 № 347 та новому Законі України «Про вищу освіту» (2002 р.). На жаль, нове законодавство не надало жодного поштовху для розвитку різних аспектів автономії ЗВО, і система в цілому залишалася традиційно централізованою.

Надалі реформування вищої освіти України йшло в руслі принципів та інструментів Болонського процесу, до якого Україна приєдналася в 2005 р. Були запроваджені ECTS, DS, інтенсивно розвивалися міжнародна співпраця, академічна та наукова мобільності. Однією із найважливіших інновацій стало створення та початок імплементації Національної рамки кваліфікацій. Важливий вплив на якість та доступність вищої освіти справило запровадження прийому студентів до ЗВО за результатами зовнішнього незалежного оцінювання.

Дійсно докорінні реформи розпочалися з прийняттям в 2014 році нового Закону України «Про вищу освіту», квінтесенцією якого стали інституційна автономія та розвиток в дусі тенденцій Європейського простору вищої освіти.

Найважливішими інноваціями нового Закону є:

1. Сучасна рівнева (циклова) організація системи вищої освіти, узгоджена із Національною рамкою кваліфікацій та Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED 2011, 2013), включаючи запровадження чотирьох рівнів вищої освіти, що відповідають чотирьом циклам вищої освіти за сучасною РК-ЄПВО (зі змінами 2018 р.). Законом вперше запроваджено підготовку доктора філософії/доктора мистецтв як рівень вищої освіти.
2. Інституційна автономія та академічна свобода визнані фундаментальними принципами української вищої освіти.
3. Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти на основі Європейські стандартів та рекомендацій (ESG).
4. Створення Національного агентства забезпечення якості вищої освіти як інституції, незалежної від міністерства і призначеної забезпечити зовнішнє забезпечення якості із залученням представників усіх зацікавлених сторін.
5. Розроблення нових стандартів вищої освіти на основі компетентнісного підходу.
6. Інтеграція освітніх та наукових спеціальностей та створення нового переліку спеціальностей, узгодженого із міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО-2013).
7. Забезпечення академічної доброчесності.
8. Підтримка і розвиток студентського самоврядування.

9. Створення законодавчих підстав для запровадження нових підходів до фінансування ЗВО (гроші ходять за студентом, фінансування за формулою тощо).

Протягом 2015-2021 років відбувалася імплементація основних положень нового Закону, яка супроводжувалася подальшим удосконаленням законодавства (зміни до Закону України «Про вищу освіту» 2019 та 2020 років та прийняття нового Закону України «Про освіту» в 2017 р.).

1.2. Вища освіта сьогодні

Станом на початок 2020/2021 навчального року системи вищої освіти України характеризується наступними параметрами.

Загальне число ЗВО - 289 заклад усіх типів і форм власності, включаючи 211 державних та комунальних закладів та 78 приватних. У порівнянні з попередніми роками спостерігаються незначні коливання мережі з тенденцією до її скорочення (в 2017 році було 289, в 2011 – 345 закладів).

У зв'язку із демографічним спадом спостерігається зменшення числа студентів: 1 млн. 266 тис. в 2020 р. (включаючи понад 25 тис. аспірантів), 1 млн. 370 тис. в 2017 р. Разом з тим, відсоток населення, яке має або здобуває вищу освіту, зберігається традиційно високим – понад 73% населення у віці 15-64 роки мають або здобувають вищу освіту. В Україні навчаються близько 80 тис. іноземних студентів, близько 77 тис. українських студентів навчаються за кордоном.

Спектр випускників ЗВО є наступним: 44% представляють соціально-економічні та гуманітарні галузі освіти, 16% - інженерні; 8% - медичні, 7% - освіту, 6% - транспортні галузі, 4% - природничі науки, решта – інші галузі та спеціальності. За часткою випускників всіх рівнів вищої освіти за спеціальностями природничих наук, технологічними, інженерними та математичними, що становить 25,3 %, Україна посіла досить високе 35-те місце в рейтингу зі 131 країни під час оцінювання Глобального інноваційного індексу в 2020 р.

Державну політику у сфері освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки, інші міністерства та органи місцевого самоврядування.

Управління у сфері вищої освіти у межах своїх повноважень здійснюється Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки, іншими міністерствами, Національною академією наук та галузевими академіями наук, органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Центральне місце в системі управління вищою освітою займає Міністерство освіти і науки, яке розробляє стратегію та програми розвитку вищої освіти, формує її законодавче забезпечення та здійснює багато інших повноважень відповідно до законодавства. На початок 2020 року за даними державної служби статистики України Міністерству освіти і науки підпорядковані також абсолютна більшість державних ЗВО (142). Іншими міністерствами, яким підпорядковано 5 і більше ЗВО, є Міністерство охорони здоров'я України (21), Міністерство культури України (12), Міністерство оборони України (8), Міністерство внутрішніх справ (11). По одному ЗВО підпорядковані Міністерства соціальної політики та Службі безпеки. Інші ЗВО мають комунальне підпорядкування.

Серед важливих повноважень Міністерство освіти і науки є розроблення, удосконалення та координація імплементації Національної Рамки кваліфікацій. У цьому питанні Міністерство тісно співпрацює із Національним агентством кваліфікацій, яке за законодавством відповідає за супровід запровадження та інформаційне забезпечення НРК.

Міністерство економіки України забезпечує формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів за поданням Міністерства освіти і науки України та інших державних замовників з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та обсягів видатків Державного бюджету України на зазначені цілі.

У 2019 році загальні витрати на освіту за всіма її рівнями склали 6,07 % від ВВП, витрати з суспільних бюджетів – 5,44 % від ВВП. Витрати на освіту за 5-8 рівнями МСКО (без врахування витрат на наукові дослідження і науково-технічні (експериментальні) розробки) склали 1,84 % від ВВП, зокрема, з суспільних бюджетів - 1,34 % від ВВП.

Рівень витрат на вищу освіту (без врахування витрат на наукові дослідження і науково-технічні (експериментальні) розробки) в країнах ЄС в 2017 році становив 0,9% від ВВП. Хоча мають місце деякі розбіжності в методології обчислення цього показника, можна зробити висновок, що у відносному вимірі загальні витрати на вищу освіту в Україні знаходяться на рівні країн ЄС. Разом з тим в абсолютних цифрах у доларовому еквіваленті загальний обсяг фінансування вищої освіти в Україні, незважаючи на постійне збільшення, все ще оцінюється як недостатній.

1.3. Рівні, ступені, кваліфікації та стандарти вищої освіти

Рівні та ступені вищої освіти.

Законом України «Про вищу освіту» визначено наступні рівні вищої освіти (Додаток 2):

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти - відповідає 5 рівню НРК, обсяг освітньої програми на базі повної загальної середньої освіти складає 120 кредитів ECTS;
- перший (бакалаврський) рівень - відповідає 6 рівню НРК, обсяг освітньої програми на базі повної загальної середньої освіти складає 180-240 кредитів ECTS;
- другий (магістерський) рівень - відповідає 7 рівню НРК, обсяг освітньої програми на базі бакалаврату складає 90-120 (для освітньо-професійних програм) та 120 (для освітньо-наукових програм) кредитів ECTS; для спеціальностей медичного, ветеринарного та фармацевтичного спрямування, обсяг освітньої програми на базі повної загальної середньої освіти складає 300-360 кредитів ECTS.
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень - відповідає 8 рівню НРК; нормативний строк підготовки доктора філософії на базі магістратури складає 4 роки, при цьому обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми складає 30-60 кредитів ECTS; нормативний строк підготовки доктора мистецтв на базі магістратури складає 3 роки, при цьому обсяг освітньої складової освітньо-творчої програми складає 30-60 кредитів ECTS.

При вступі на програми молодшого бакалавра, бакалавра та магістра за спеціальностями медичного, ветеринарного та фармацевтичного спрямування на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право перезарахувати кредити ECTS в обсязі, визначеному стандартом вищої освіти.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти - молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтв – та вручення документа про вищу освіту – диплома.

Освітні кваліфікації.

Закон України «Про освіту» визначає термін «освітня кваліфікація» як визнану закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчену відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

У Законі також визначено, що:

- суб'єктами присудження, визнання і підтвердження освітніх кваліфікацій є заклади освіти чи інші суб'єкти освітньої діяльності;
- результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних кваліфікацій, можуть досягатися та здобуватися у системі формальної, неформальної чи інформальної освіти.

Закон України «Про вищу освіту» визначає кваліфікації вищої освіти як освітні і ототожнює їх із ступенями вищої освіти, оскільки:

- кваліфікація вищої освіти - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;
- назва кваліфікації складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (спеціальності, галузь знань - для міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізацію.

При цьому заклад освіти може самостійно запроваджувати спеціалізації, як складові спеціальності, що зазначаються при присудженні освітньої кваліфікації особам, які успішно закінчили навчання за відповідними освітніми програмами.

Стандарти вищої освіти

За Законом України «Про вищу освіту» освітні програми повинні враховувати вимоги відповідного стандарту вищої освіти - сукупності вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Закон України «Про вищу освіту» визначає основні складники стандарту вищої освіти:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;
- перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до створення освітніх програм підготовки за галуззю знань, двома галузями знань або групою спеціальностей (у стандартах рівня молодшого

бакалавра), міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра та доктора філософії);

- вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

Закон також передбачає, що стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до правил прийому, структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників. На виконання цієї законодавчої норми прийняті такі нормативні акти:

- Постанова КМУ від 02.09.2020 року за № 765 "Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у сфері фахової передвищої освіти з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання";
- Наказ МОН України від 22.05.2020 року за №673 "Про затвердження переліку спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання".

Розроблення стандартів освіти належить до повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки. Для розробки методології стандартів і методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, а також самих стандартів вищої освіти Міністерство освіти і науки утворює Науково-методичну раду (НМР) і Науково-методичні комісії (НМК), що розробляють стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти.

Склад НМР та НМК включає представників держави, роботодавців та їх об'єднань, закладів вищої освіти усіх форм власності, наукових установ, Національної академії наук України та галузевих національних академій наук, професійних асоціацій, міжнародних експертів на строк не більше ніж три роки.

НМК формуються як галузеві і міжгалузеві. У рамках кожної НМК можуть формуватися підкомісії за окремими спеціальностями. На сьогодні функціонують 14 НМК, які включають 126 підкомісій, загальною чисельністю понад 1000 осіб.

Стандарти вищої освіти усіх рівнів базуються на компетентнісному підході за кожною спеціальністю розробляються відповідною підкомісією з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Стандарт визначає лише ті результати навчання, які є спільними для всіх можливих освітніх програм у межах спеціальності. Для освітнього рівня магістра відображається відмінність результатів навчання для освітньо-професійних та освітньо-наукових програм. Стандарт може передбачати встановлення

додаткових обов'язкових результатів навчання для освітніх програм, що спрямовані на підготовку фахівців для професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

Станом на 17.09.2021 затверджено 107 із необхідних 113 стандартів рівня бакалавра та 89 із необхідних 121 стандартів рівня магістра. Стандарти доктора філософії ще на стадії розроблення.

Присвоєння освітньої кваліфікації

Присвоєння освітньої кваліфікації в системі вищої освіти здійснюється закладом вищої освіти за результатами атестації – встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит проводиться за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України на першому (бакалаврському) та/або другому (магістерському) рівнях вищої освіти.

Законом встановлюється можливість скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації закладом вищої освіти у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

1.4. Забезпечення якості у вищій освіті

Згідно із законодавством питання забезпечення якості в системі вищої освіти знаходяться в компетенції Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (Агентство) – постійно діючого колегіального органу, що має статус юридичної особи публічного права, яка діє згідно з Законом України «Про вищу освіту» і Статутом, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти:

- формує пропозиції щодо законодавчого забезпечення якості вищої освіти, вимоги до системи забезпечення якості вищої освіти, розробляє положення про акредитацію освітніх програм;
- аналізує якість освітньої діяльності ЗВО, щороку готує та оприлюднює доповідь про якість вищої освіти в Україні;
- проводить інституційну акредитацію;
- формує єдину базу даних спеціалізацій;
- проводить акредитацію освітніх програм;

- формує критерії оцінки якості освітньої діяльності, у тому числі наукових здобутків, ЗВО України, за якими можуть визначатися рейтинги ЗВО України;
- розробляє порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради ЗВО, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії;
- акредитує незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, веде їх реєстр.

Агентство складається з двадцяти трьох осіб, які призначаються Кабінетом Міністрів України за результатами конкурсного відбору, який здійснює Конкурсна комісія, що складається з дев'яти осіб, з яких чотири міжнародні представники від об'єднань Європейського простору вищої освіти, а інші 5 – представники МОН, Спільного представницького органу всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Національної академії наук України, Національної академії педагогічних наук України та Національного об'єднання студентів України - члена Європейського союзу студентів. Діяльність Агентства, як і система забезпечення якості вищої освіти в цілому, базується на Стандартах та рекомендаціях забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).

Склад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти формується із забезпеченням представництва не більше однієї особи від галузі знань та включає:

- три особи, які обираються з числа представників всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців;
- дві особи з числа здобувачів вищої освіти першого або другого рівня;
- не менше одного представника з числа осіб, які працюють за основним місцем роботи у:
 - Національній академії наук України;
 - національній галузевій академії наук (по одному представнику від кожної із 5 академій);
 - ЗВО державної форми власності;
 - ЗВО комунальної форми власності;
 - ЗВО приватної форми власності.

Члени Агентства призначаються на три роки, одна і та сама особа не може бути членом Агентства більше двох строків.

Законодавством передбачена діяльність акредитованих Агентством незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, які можуть видавати ЗВО власні сертифікати про оцінку освітньої програми та/або систем забезпечення якості вищої освіти, а також вносити пропозиції Національному

агентству із забезпечення якості вищої освіти щодо акредитації освітньої програми.

Основним інструментом зовнішнього забезпечення якості вищої освіти є акредитація освітніх програм, яка є обов'язковою для ЗВО усіх форм власності. Новостворені освітні програми акредитуються Агентством на 5 років, сертифікати про другу і наступні акредитації є чинними 10 років.

Нинішній склад Агентства призначено в грудні 2018 р., оперативну діяльність воно розпочало у лютому 2019 р. Були розроблені цілий ряд нормативно-правових та методичних документів, серед яких – нове «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України 1 липня 2019 року № 977. Положення повністю враховує усі вимоги та рекомендації, сформульовані в «Стандартах та рекомендаціях забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015)». Цим Положенням вперше в Україні запроваджена нова, відповідна усім рекомендаціям Болонського процесу система акредитації освітніх програм. Також були запропоновані для використання в ЗВО Рекомендації Агентства стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості та Рекомендації ЗВО щодо розвитку систем забезпечення академічної доброчесності.

За період з жовтня 2019 р. до лютого 2020 р. Агентством було проведено акредитацію 400 освітніх програм бакалавра та магістра. У зв'язку із епідемією Covid-19 та запровадженням карантинних обмежень з березня 2020 акредитації проводяться в режимі онлайн. Агентство розробило та запровадило «Тимчасовий порядок проведення акредитаційної експертизи із використанням технічних засобів відеозв'язку». В 2021 р. розпочалася акредитація освітніх програм доктора філософії/доктора мистецтв.

Загалом станом на березень 2021 р. проведено понад 1500 акредитацій, результати яких є такі: зразкова акредитація 3,3%, акредитація звичайна – 68,9%, акредитація умовна (терміном на 1 рік) – 25,4%, не акредитовано 2,4% освітніх програм.

Агентство веде активну міжнародну діяльність. Підписано меморандуми про співпрацю та порозуміння із агентствами Польщі, Франції, Грузії та Казахстану. Національне агентство вбачає своїм завданням стати повним членом ENQA (European Network for Quality Assurance) та увійти до EQAR (European Quality Assurance Registrar). У листопаді 2019 р. представники Агентства вперше взяли участь у Європейському форумі забезпечення якості (EQAF). У червні 2020 року Національне агентство отримало афілійований статус в ENQA. У лютому 2020 р. отримане повне членство Національного агентства у INQAANE (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education). У липні 2020 р. Національне агентство стало членом Міжнародного центру академічної доброчесності (ICAI). А тоді ж Національному агентству було надано повне

членство у Мережі агентств забезпечення якості вищої освіти Центральної та Східної Європи (CEENQA).

1.5. Визнання іноземних кваліфікацій

Процедура визнання іноземних освітніх кваліфікацій здійснюється в Україні з метою сприяння мобільності та забезпечення прав громадян, які здобули освіту за кордоном, на продовження освіти та/або професійну діяльність в Україні. Процедура визнання передбачає підтвердження автентичності та оцінку іноземної освітньої кваліфікації або періодів навчання компетентним органом з визнання з метою надання власнику права претендувати на вступ до закладу освіти та/або продовження навчання, можливості претендувати на працевлаштування в Україні.

Визнання в Україні іноземних освітніх кваліфікацій здійснюється на засадах Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 11.04.1997 р.) (далі – Лісабонська конвенція), ратифікованої Законом України від 03.12.1999 р. № 1273-XIV «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні», міжнародних угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту і вчені звання, та відповідного національного законодавства, а саме: Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти; та Порядку визнання в Україні документів про середню, середню професійну, професійну освіту, виданих навчальними закладами інших держав (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 05.05.2015 р. № 504, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 р. за № 614/27059 та № 615/27060 відповідно).

Затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 1077-р «План заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016—2020 роки» безпосередньо вимагає забезпечення використання Національної рамки кваліфікацій як інструменту визнання іноземних кваліфікацій.

Україна підписала понад 20 двосторонніх угод про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту та вчені звання, положення яких враховуються при проведенні процедури визнання, з країнами Європи, Азії, Африки та Південної Америки.

Процедура визнання в Україні іноземних освітніх кваліфікацій здійснюється такими компетентними органами з визнання:

- Закладом вищої освіти з метою зарахування на навчання для здобуття освіти у цьому закладі вищої освіти, та/або призначення на посаду наукового або науково-педагогічного працівника до цього закладу вищої освіти.

- Міністерством освіти і науки України з метою навчання в закладах освіти та/або здійснення професійної діяльності в Україні.

Національний інформаційний центр академічної мобільності ENIC Ukraine був створений відповідно до статті IX Лісабонської конвенції з метою сприяння визнанню кваліфікацій з вищої освіти шляхом надання доступу до надійної і точної інформації про систему вищої освіти і кваліфікації України та інших країн, надання інформації про процедуру визнання в Україні та рекомендацій щодо визнання та оцінки кваліфікацій в рамках національного законодавства.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 924 від 31 серпня 2011 року «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності», функції Національного інформаційного центру академічної мобільності були покладені на Державне підприємство «Інформаційно-іміджевий центр», що належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України, з метою виконання наступних основних завдань (більше інформації на сайті Центру: <http://enic.in.ua/>):

- забезпечення вільного доступу зацікавлених органів та держав-учасниць Лісабонської конвенції до інформації про особливості інтеграції національної системи освіти до європейського освітнього простору;
- надання громадянам та зацікавленим органам інформації та роз'яснень з питань академічної мобільності та визнання документів про освіту;
- проведення перевірки автентичності документів про освіту, виданих закладами освіти України та інших держав;
- організація експертизи зі встановлення еквівалентності кваліфікацій, присвоєних згідно з документами про освіту, що видані навчальними закладами іноземних держав;
- підготовка висновку щодо визнання іноземної освітньої кваліфікації за результатами перевірки автентичності та оцінки кваліфікації для підготовки рішення з визнання компетентним органом;
- проведення конференцій, семінарів з питань академічної мобільності та визнання, застосування положень Лісабонської конвенції в процедурі визнання;
- участь у підготовці проєктів двосторонніх та багатосторонніх міжурядових угод з питань визнання кваліфікацій.

Окрім цього, Центр забезпечує діяльність в рамках функціонування міжнародної інформаційної мережі європейських національних інформаційних центрів з академічного визнання та мобільності ENIC-NARIC, що була створена для сприяння ефективному обміну інформацією про системи освіти та освітні кваліфікації, обміну досвідом та практиками визнання (більше інформації за посиланням: <https://www.enic-naric.net/>), зокрема:

- надає за принципом «єдиного вікна» інформацію про національне законодавство у сфері освіти, порядок присвоєння кваліфікацій,

- акредитаційний статус українських закладів освіти, ліцензування освітніх послуг, видачу документів про освіту та підтвердження їх автентичності;
- здійснює оперативний обмін даними в рамках інформаційної мережі для забезпечення ефективного функціонування механізму визнання документів про освіту, виданих в Україні та інших державах-учасницях Лісабонської конвенції;
 - бере участь в інформаційних та дослідницьких програмах, міжнародних проєктах, семінарах та інших заходах в рамках функціонування інформаційної мережі та впровадження новітніх стандартів.

В рамках міжнародної діяльності та діяльності у мережі ENIC-NARIC Центр брав участь у реалізації міжнародних освітніх проєктів, спрямованих на розробку національного законодавства з визнання у відповідності до положень Лісабонської конвенції (I-Comply, Thematic Peer Group B on the Lisbon Recognition Convention), імплементацію автоматичного визнання в країнах Європейського простору вищої освіти (I-AR), забезпечення якості визнання компетентними органами з визнання (SQUARE, TST Peer Review), запобігання використанню підроблених освітніх документів (FRAUDOC) та створення освітніх баз даних (SCAN-D).

В рамках міжнародної діяльності Центр також співпрацює з компетентними освітніми органами, посольствами та закладами освіти інших країн, центрами з визнання інших регіонів, бере участь у роботі Комітету Лісабонської конвенції та проведенні моніторингу імплементації її положень.

Центром ведеться активна інформаційна робота з закладами вищої освіти України. В 2020 році Міністерством освіти і науки України спільно з Центром була заснована Всеукраїнська мережа з визнання іноземних кваліфікацій UaReNet з метою створення платформи для ефективної взаємодії та обміну інформацією з закладами вищої освіти в питаннях визнання іноземних освітніх кваліфікацій, роботи з базами даних та створення умов для полегшення міжнародного визнання українських освітніх кваліфікацій та періодів навчання за кордоном.

Розділ 2. КРИТЕРІЇ ТА ПРОЦЕДУРИ ВІДПОВІДНОСТІ НРК ДО РК-ЄПВО

Увесь процес розроблення та імплементації НРК відбувався із врахуванням вимог і рекомендацій критеріїв та процедур верифікації порівнюваності національних рамок кваліфікацій із РК-ЄПВО.

2.1. Дотримання критеріїв

Критерій 1. Національні рамки кваліфікації вищої освіти і орган або органи, відповідальні за його розвиток призначені національним міністерством, відповідальним за вищу освіту.

Кабінет Міністрів України своїм Розпорядженням від 27 серпня 2010 р. № 1727-р доручив Міністерству освіти і науки України із залученням інших зацікавлених сторін створити міжвідомчу робочу групу з питань розроблення та впровадження НРК. Постановою КМУ від 29 грудня 2010 р. № 1225 за пропозицією МОН були затверджені склад групи та Положення про її діяльність.

Імплементацию НРК в Україні розпочато спільним наказом МОН та Міністерства соціальної політики України від 20 квітня 2012 р. № 488/225. Усі подальші зміни до НРК, як це описано у Вступі, затверджувалися Кабінетом Міністрів України на основі пропозицій МОН.

Законом України «Про освіту» визначено, що «Національна рамка кваліфікацій, а також зміни до неї затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки», яким є Міністерство освіти і науки України.

Висновок. Критерій дотриманий: згідно із законодавством МОН є безпосередньо відповідальним за розроблення і модернізацію НРК, а робочі групи, які розробленням та імплементацією НРК, створювалися Кабінетом Міністрів України за пропозицією МОН.

Критерій 2. Існує чіткий і продемонстрований зв'язок між кваліфікаціями в національній рамці та кваліфікаційними дескрипторами циклів Рамки кваліфікацій ЄПВО.

Розроблення НРК розпочалося в 2010 р., коли і Рамка кваліфікацій ЄПВО, і Європейська рамка кваліфікацій були запроваджені та була продемонстрована їх взаємна узгодженість (три цикли РК-ЄПВО та 6-8 рівні ЄРК).

НРК відображає систему кваліфікацій України, проте в процесі вибору переліку дескрипторів НРК та їх формулювання враховувалися як Дублінські дескриптори, так і дескриптори ЄРК. Перша редакція НРК мала 4 дескриптори – знання, уміння/навики, комунікація, відповідальність та автономія, а також додатковий п'ятий дескриптор – інтегральну компетентність. В існуючій на сьогодні редакції НРК цей інтегральний дескриптор вилучено. Таким чином, перелік дескрипторів НРК добре узгоджується із дескрипторами обох європейських рамок – РК-ЄПВО та ЄРК.

Як представлено в розділі 1.3, кваліфікації вищої освіти в Україні повністю узгоджені із циклами РК-ЄПВО: молодший бакалавр – короткому циклу, бакалавр – першому циклу, магістр – другому циклу, доктор філософії – третьому циклу.

Що стосується порівнюваності описів дескрипторів 5-8 рівнів НРК із дескрипторами РК-ЄПВО, то наведений в **Додатку 3** порівняльний аналіз показує їх високу корельованість

Висновок. Критерій 2 дотриманий повністю, оскільки:

- існує чіткий і зрозумілий зв'язок (clear and demonstrable link) між дескрипторами НРК та РК-ЄПВО;
- кваліфікації вищої освіти України однозначно відносяться як до НРК, так і до РК-ЄПВО.

Критерій 3. Національна рамка та включені в неї кваліфікації базуються на результатах навчання, а кваліфікації пов'язані з кредитами ECTS.

Закон України «Про вищу освіту» чітко визначає, що як стандарти вищої освіти, так і освітні програми створюються на основі компетентнісного підходу та базуються на результатах навчання. Закон також визначає кількість кредитів ECTS, необхідних для отримання кожної із кваліфікацій вищої освіти. При цьому для кваліфікацій доктора філософії/доктора мистецтв кредити ECTS використовуються лише для визначення обсягу освітньої компоненти.

Висновок. Критерій 3 дотриманий повністю, оскільки:

- дескриптори в НРК згруповані відповідно до результатів навчання для різних рівнів (циклів) вищої освіти;
- кредити ECTS вказуються для всіх кваліфікацій вищої освіти.

Критерій 4. Процедури включення кваліфікацій до національної рамки є прозорими.

1. Рівні і кваліфікації вищої освіти є визначені Законом України «Про вищу освіту», а їх віднесення до рівнів НРК - Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». Згідно із Постановою кваліфікації вищої освіти відповідають:

молодший бакалавр – 5 рівню Національної рамки кваліфікацій та короткому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

бакалавр – 6 рівню Національної рамки кваліфікацій та першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

магістр – 7 рівню Національної рамки кваліфікацій та другому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

доктор філософії, доктор мистецтва – 8 рівню Національної рамки кваліфікацій та третьому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Висновок. Критерій 4 дотриманий повністю, оскільки процедури включення кваліфікацій до національної рамки є чітко визначені законодавством України.

Критерій 5. Національна система забезпечення якості вищої освіти посиляється на національні рамки кваліфікацій та є відповідно до Берлінського комюніке та будь-яких наступних комюніке, погоджене міністрами в рамках Болонського процесу.

Розбудова системи внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до Стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) прямо передбачена Статтею 16 Закону України «Про вищу освіту». Усі критерії та процедури, які використовуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти при акредитації освітніх програм також відповідають ESG, що відображено у їхньому звіті щодо самооцінювання (SAR) <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/Self-Assessment-Report.pdf>

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти є повним членом The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (INQAANE) та The Central and Eastern European Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (EENQA), а також асоційованим членом The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) з 2020 року.

Висновок. Критерій 4 дотриманий повністю, оскільки національна система забезпечення якості вищої освіти організована у відповідності із Берлінським та наступними Комюніке, а НРК є основою для забезпечення якості освітніх програм та кваліфікацій вищої освіти.

Критерій 6. Національні рамки та будь-яке узгодження з європейськими рамками згадуються у всіх додатках до дипломів.

Закон України «Про вищу освіту» визначає Додаток до диплома європейського зразка (DS) невід'ємною частиною диплома молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва. DS містить інформацію про систему освіти України, відповідність рівнів освіти рівням НРК та орієнтовну відповідність циклам РК-ЄПВО та рівням ЄРК.

Висновок. Критерій 5 дотриманий повністю.

Критерій 7. Обов'язки національних сторін за національну рамки чітко визначені та опубліковані

Стаття 35 Закону України «Про освіту» визначає МОН відповідальним за розроблення та модернізацію НРК, а Стаття визначає відповідальним за супровід інформаційного забезпечення НРК Національне Агентство кваліфікацій.

Законом України «Про вищу освіту» встановлено, що МОН відповідає за розроблення стандартів вищої освіти із врахуванням НРК, а заклади вищої освіти самостійно розробляють освітні програми, дотримуючись вимог цих стандартів.

Відповідні закони опубліковані, таким чином інформація про обов'язки національних сторін є у вільному доступі.

Висновок. Критерій 7 дотриманий повністю, оскільки законодавством чітко визначені і опубліковані обов'язки усіх сторін за розроблення, модернізацію, імплементацію та супровід Національної рамки кваліфікацій.

2.2. Дотримання процедур

Стандарт 1. Компетентний національний орган/органи самостійно засвідчують сумісність національних рамок з європейськими.

На виконання затвердженого Кабінетом Міністрів України Планом заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016—2020 роки Наказом МОН утворено робочу групу з метою підготовки і оприлюднення звіту про самосертифікацію щодо відповідності Національної рамки кваліфікацій критеріям Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Підготовлений робочою групою звіт про самосертифікацію був представлений для публічного обговорення та схвалений Колегією Міністерства освіти і науки України, до складу якої входять представники усіх зацікавлених сторін.

Висновок. Стандарт 1 досягнуто.

Стандарт 2. Процес самосертифікації включає згоду органу із забезпечення якості у відповідній країні, визнаного в рамках Болонського процесу.

Питання забезпечення якості в системі вищої освіти згідно із законодавством є в компетенції Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Заступник Голови Агентства та член Національного агентства кваліфікацій Б.Моркляник є членом робочої групи, яка готувала звіт про самосертифікацію. Таким чином, звіт узгоджено із компетентним органом забезпечення якості.

Висновок. Стандарт 2 досягнуто.

Стандарт 3. До процесу самосертифікації залучаються міжнародні експерти.

Із робочою групою в процесі підготовки звіту співпрацювали міжнародні експерти, які надавали необхідну консультативну допомогу та рекомендації щодо підготовки звіту та формулювання висновків:

1. Професор Бастіан Бауман – Керуючий директор, Європейська агенція забезпечення якості освіти, Керуючий партнер, компанії "Shbeemann Consulting".
2. Д-р Ілзе Булигіна – Старший експерт Департаменту професійної освіти та освіти дорослих Міністерства освіти і науки Латвії.
3. Лінардс Дейдуліс – Старший експерт, Державна агенція з розвитку освіти, Латвія.

Висновок. Стандарт 3 досягнуто.

Стандарт 4. Результати самосертифікації та обґрунтування її висновків будуть опубліковані та мають стосуватися окремо кожного із викладених критеріїв

Після завершення процесу самосертифікації Міністерство освіти і науки України опублікує підсумковий звіт на своєму веб-сайті (www.mon.gov.ua), веб-сайті Національного інформаційного центру академічної мобільності - Державного підприємства «Інформаційно-іміджевий центр» (www.enic.in.ua) та Національного агентства кваліфікацій (www.nqa.gov.ua), а також на веб-сайтах ENIC-NARIC та Болонського процесу (www.enic-naric.net, www.ehea.info).

У звіті буде міститися обґрунтування висновків в розрізі кожного критерія зокрема.

Висновок. Стандарт 4 досягнуто.

Стандарт 5. Мережі ENIC та NARIC мають вести відкритий список держав, які підтвердили, що вони пройшли процес самосертифікації.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 924 від 31 серпня 2011 року «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності», функції Національного інформаційного центру академічної мобільності покладені на Державне підприємство «Інформаційно-іміджевий центр», що належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України.

В.Краснощок - радник з питань визнання іноземних кваліфікацій ДП «Інформаційно-іміджевий центр» - є членом робочої групи, яка готувала звіт про самосертифікацію. Таким чином, ДП «Інформаційно-іміджевий центр» забезпечить включення України в перелік країн, що завершили процес самосертифікації.

Висновок. Стандарт 5 досягнуто.

Стандарт 6. Завершення процесу самосертифікації відзначається у додатках до дипломів, виданих згодом, показуючи зв'язок між національними рамками та європейськими рамками.

В Україні форма Додатку до диплома є визначена Наказом Міністерства освіти і науки України. Після повного завершення процесу самосертифікації МОН внесе відповідні зміни у форму Додатку та проінформує про це заклади вищої освіти, які видають Додатки кожному випускникові.

Висновок. Стандарт 6 досягнуто.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Робоча група, створена Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2020 № 1554, з метою розроблення заходів щодо забезпечення відповідності Національної рамки кваліфікацій критеріям Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя та критеріям Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, підготовки і оприлюднення звіту про самосертифікацію, яка включає представників Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Національного агентства із

забезпечення якості вищої освіти, Державної служби якості освіти України, Національного агентства кваліфікацій, ДП «Інформаційно-іміджевий центр», Науково-дослідного інституту соціальної політики Міністерства соціальної політики України і Національної академії наук України, національного компонента EU4Skills та провідних університетів України, за участі міжнародних експертів з Німеччини та Латвії **виявила**, що існує значна подібність між Національною рамкою кваліфікацій (5-8 рівні) та Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Ця подібність стосується усіх 7 критеріїв та 6 процедур верифікації порівнюваності національних рамок кваліфікацій із РК-ЄПВО, затверджених в 2005 році Групою супроводу Болонського процесу (Bologna Follow Up Group).

Висновок одностайно підтримується усіма членами Робочої групи.

Додаток 1. Постанова КМУ про затвердження НРК

Додаток 2. Діаграма структури вищої освіти в Україні

Додаток 3. Порівняння Дублінських дескрипторів (дескрипторів РК-ЄПВО) із дескрипторами 5-8 рівнів НРК.